

คำสั่ง ให้เปลี่ยนวิธีการรักษา โดยไม่ได้ขอค่าอุปการะเลี้ยงดู เพียงแต่ขอให้รักษาให้ถูกวิธีตามการแพทย์แผนปัจจุบัน แต่ถ้าศาลพิจารณาว่าการจะสั่งให้เปลี่ยนวิธีการรักษา จำเป็นต้องมีหรือเปลี่ยนผู้อนุบาล ศาลต้องสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ และตั้งผู้อนุบาลขึ้นมาก่อน ตามวรรคสอง เมื่อศาลเห็นสมควรว่าจะตั้งผู้อนุบาลหรือเปลี่ยนตัวผู้อนุบาลใหม่ก็ได้ มาตรา 1464 จึงเป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองผู้วิกลจริตโดยเฉพาะ

เพื่อให้มาตรา 1464 มีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงได้มีมาตรา 1464/1 บัญญัติว่า "ในระหว่างการพิจารณาคดี ตามมาตรา 1464 ถ้ามีคำขอ ศาลอาจกำหนดวิธีการชั่วคราวเกี่ยวกับการอุปการะเลี้ยงดูหรือการคุ้มครองคุ้มครองผู้วิกลจริตได้ ตามที่เห็นสมควร และหากเป็นกรณีฉุกเฉินให้นำบทบัญญัติเรื่องคำขอในเหตุฉุกเฉินตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ" คือ เป็นเรื่องการทำดำเนินการได้ตามสมควร โดยคำสั่งศาล ก่อนที่จะพิจารณานิพากษาคดีนั้นเสร็จเด็ดขาด หากมีเหตุบางเรื่องสมควรดำเนินการ ในระหว่างนั้นก็สามารรถให้ศาลมีคำสั่งให้ทำได้ตามคำร้องขอ จะเห็นว่าการกฎหมายให้ความคุ้มครองผู้ที่เป็นผู้วิกลจริต

การจัดการทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยา

มาตรา 1476 บัญญัติว่า "สามีและภรรยาต้องจัดการสินสมรสร่วมกันหรือได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่ง ในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) ขาย แลกเปลี่ยน ขายฝาก ให้เช่าซื้อ จำนอง ปลดจำนอง หรือโอนสิทธิจำนองซึ่งอสังหาริมทรัพย์ หรือ สິงหาริมทรัพย์ที่อาจจำนองได้
- (2) ก่อตั้งหรือกระทำให้สิ้นสุดลงทั้งหมดหรือบางส่วน ซึ่งภาระจำยอม สิทธิอาศัย สิทธิเหนือพื้นดิน สิทธิเก็บกิน หรือภาระตีพิมพ์ในอสังหาริมทรัพย์
- (3) ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์เกินสามปี
- (4) ให้กู้ยืมเงิน
- (5) ให้ โดยเสนาหา เว้นแต่การให้ที่พอควรแก่ฐานะานุรูปของครอบครัวเพื่อการกุศล เพื่อการสังคม หรือตามหน้าที่ธรรมจรรยา
- (6) ประณีประนอมยอมความ
- (7) มอบข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการวินิจฉัย
- (8) นำทรัพย์สินไปเป็นประกัน หรือหลักประกันต่อเจ้าพนักงานหรือศาล

การจัดการสินสมรสนอกจากกรณีบัญญัติไว้ ในวรรคหนึ่ง สามีหรือภรรยาจัดการได้ โดยมีต้องได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่ง"

ตามมาตรา 1476 นั้น ได้กำหนดการจัดการสินสมรสที่สำคัญ ซึ่งสามีและภรรยาต้องจัดการร่วมกัน หรือได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่ง มีอยู่ 8 ประการ ดังนี้

1) "ขาย แลกเปลี่ยน ขายฝาก ให้เช่าซื้อ จำนอง ปลดจำนอง หรือ โอนสิทธิจำนอง ซึ่งอสังหาริมทรัพย์ หรือ สิ่งอสังหาริมทรัพย์ที่อาจจำนองได้"

เห็นได้ว่า สินสมรสในข้อนี้จำกัดเฉพาะอสังหาริมทรัพย์หรือสิ่งอสังหาริมทรัพย์ที่อาจจำนองได้ เช่น บ้าน ที่ดิน เรือ แพ ลัตว์พาหนะ ฯลฯ และรวมถึงสิทธิอื่นเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นด้วย เช่น การขายสิทธิ ตามสัญญาเช่าที่ที่บ้านพร้อมที่ดิน จัดเป็นการขายอสังหาริมทรัพย์ที่ต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรส แต่ ถ้าเป็นทรัพย์สินอย่างอื่น เช่น รถยนต์ ตู้เย็น เครื่องประดับ เพชรนิลจินดา เครื่องเรือน ฯลฯ คู่สมรส จะขาย แลกเปลี่ยน ฯ ก็ได้โดยไม่ต้องขอความยินยอมจากคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง

อนึ่ง กฎหมายระบุเฉพาะกรณี ขาย แลกเปลี่ยน ขายฝาก ให้เช่าซื้อ จำนอง ปลดจำนองหรือ โอนสิทธิจำนองซึ่งสินสมรสดังกล่าวข้างต้นเท่านั้นที่สามีภริยาต้องจัดการร่วมกันหรือได้รับความยินยอมจาก อีกฝ่ายหนึ่ง หากเป็นกรณีอื่นเช่น ซื้อ เช่าซื้อ หรือ รับซื้อฝาก แม้จะเป็นอสังหาริมทรัพย์ก็ตาม คู่สมรส ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งย่อมทำได้

2) ก่อตั้งหรือกระทำให้สิ้นสุดลงทั้งหมดหรือบางส่วน ซึ่งภาระจำยอม สิทธิอาศัย สิทธิเหนือ พื้นดิน สิทธิเก็บกิน หรือภาระติดพัน ในอสังหาริมทรัพย์

ข้อนี้ต้องแยกออกเป็น 2 กรณี กรณีแรกคือ การก่อตั้งภาระจำยอม สิทธิอาศัย สิทธิเหนือพื้นดิน สิทธิเก็บกิน หรือภาระติดพันในอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งเป็นสินสมรส เช่น สามีจะให้ญาติของตนมีสิทธิอาศัยใน ที่ดินสินสมรส ต้องได้รับความยินยอมจากภริยาก่อนหรือถ้าจะทำสัญญา ให้บุคคลอื่นมีสิทธิเหนือพื้นดิน ในที่ดิน ในที่ดินสินสมรสก็ต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรส เป็นต้น เพราะเป็นการกระทบกระเทือนถึงอสังหา รมทรัพย์ที่เป็นสินสมรสนั้น

อีกกรณีหนึ่งคือ การกระทำให้สิ้นสุดลงทั้งหมด หรือบางส่วนซึ่งภาระจำยอม สิทธิอาศัย สิทธิ เหนือพื้นดิน สิทธิเก็บกิน หรือภาระติดพันในอสังหาริมทรัพย์ หมายความว่า สามีภริยามีสิทธิดังกล่าว ข้างต้นอยู่เป็นสินสมรส เช่น มีสิทธิเก็บกินในสวนผลไม้ ถ้าสามีหรือภริยาจะกระทำให้สิทธิเก็บกินดังกล่าว สิ้นสุดลงทั้งหมด หรือบางส่วน เช่น ไปทำสัญญากับเจ้าของสวนว่าจะลดการใช้สิทธิเก็บกินเหลือครึ่งพื้นที่ หรือครึ่งเวลาที่ได้สัญญาไว้ ดังนี้ ต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรสก่อน เพราะเป็นการกระทบถึงสิทธิ ในอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งเป็นสินสมรส เช่นกัน

3) ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์เกินสามปี

เมื่อกฎหมายระบุเฉพาะการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์เกินสามปีเท่านั้น ที่สามีภริยาจะต้อง จัดการร่วมกัน หรือได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่ง ดังนั้น หากเป็นการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ไม่เกิน 3 ปี คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งย่อมทำได้โดยลำพัง หรือถ้าเป็นการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ แม้จะเป็นอสังหา รมทรัพย์ที่อาจจำนองได้ ก็ไม่ต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรสก่อน ตัวอย่างเช่น สามีทำสัญญาให้ผู้อื่น เช่าเช่า 2 เชือก ที่เป็นสินสมรสได้ แต่ถ้าจะให้เช่าที่ดิน 5 ปี ต้องได้รับความยินยอมจากภริยาก่อน เป็นต้น

ดังกล่าวแล้วว่า กฎหมายระบุเฉพาะการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ จึงไม่ห้ามในกรณีที่คู่สมรส ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะทำการเช่าอสังหาริมทรัพย์ แม้จะเกิน 3 ปี ก็ตาม

4) ให้กู้ยืมเงิน การให้กู้ยืมเงินสินสมรส อาจทำความเสียหายให้แก่สินสมรสได้ ถ้าผู้กู้ยืมไม่ชำระหนี้ กฎหมายจึงบังคับว่าจะต้องจัดการร่วมกัน หรือได้รับความยินยอมจากคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งก่อน ทั้งนี้ไม่ว่า เงินสินสมรสที่กู้ยืมจะมีจำนวนมากหรือน้อยเพียงใด

5) ให้โดยเสน่หา เว้นแต่การให้ที่พอสมควรแก่ฐานะานุรูปของครอบครัว เพื่อการกุศล เพื่อการสังคม หรือตามหน้าที่ธรรมจรรยา

การนำสินสมรสไปให้แก่ผู้อื่น โดยเสน่หา ย่อมเป็นการจำหน่ายสินสมรสออกไปโดยไม่ได้มีทรัพย์สินมาทดแทน จึงจำเป็นที่ทั้งสองสามีภริยาต้องจัดการร่วมกัน หรือได้รับความยินยอมจากคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งก่อน

แต่ในกรณีนี้ ได้มีข้อยกเว้นอยู่ 3 ประการ ที่สามีหรือภริยาอาจทำการให้ได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่งคือ

ก. การให้เพื่อการกุศล เช่น ให้เพื่อการสงเคราะห์ผู้ยากไร้บริจาคให้วัด มูลนิธิ หรือให้โรงพยาบาล เพื่อสงเคราะห์ผู้ป่วย เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องเป็นการให้ที่พอสมควรแก่ฐานะานุรูปของครอบครัว ถ้าฐานะของครอบครัวพอสมควรจะให้ได้ 1,000 บาท แต่สามีหรือภริยาต้องการให้ถึง 10,000 บาท ดังนี้เกินสมควรแก่ฐานะานุรูปของครอบครัว ต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง

ข. การให้เพื่อการสังคม เป็นประเพณีทางสังคมที่จะต้องมีการให้ทรัพย์สินแก่กันในโอกาสต่าง ๆ เช่น งานอุปสมบท งานมงคลสมรส วันขึ้นปีใหม่ งานศพ ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งการให้ดังกล่าวก็ต้องสมควรแก่ฐานะานุรูปของครอบครัวเช่นกัน

ค. การให้ตามหน้าที่ธรรมจรรยา เป็นความชอบธรรมที่จะให้แก่กัน เช่น การให้ทรัพย์สินแก่บุตร ให้ผู้มีอุปการะคุณ เป็นการให้ในทางศีลธรรมอันดี ซึ่งต้องพอสมควรแก่ฐานะานุรูปของครอบครัวด้วย

ตัวอย่างที่ 1 สามียกที่ดินสินสมรสให้บุตร โดยเสน่หาคนละแปลง เมื่อปรากฏว่ายังมีที่ดินอันเป็นสินสมรสเหลืออีกหลายแปลง จึงเป็นการให้ตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี ภริยาจึงขอให้ศาลเพิกถอนไม่ได้ (ฎีกาที่ 2391-2393/2517)

ตัวอย่างที่ 2 สามีภริยาคู่หนึ่งมีอายุ 70 ปีเศษแล้ว สามีป่วย หลานสาวได้ดูแลปรนนิบัติ และรักษาพยาบาล ทั้งช่วยออกเงินค่ารักษาพยาบาลแต่ผู้เดียว สามีจึงยกที่ดินสินสมรสให้ครึ่งหนึ่งเพื่อเป็นการตอบแทนความอุปการะช่วยเหลือนั้น ถือว่าเป็นการให้โดยเสน่หาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี ตามกฎหมาย ภริยาไม่มีสิทธิขอให้เพิกถอน (ฎีกาที่ 1899/2518)

ตัวอย่างที่ 3 สามีโจทก์ยกที่ดินสินสมรสราคาว่าแสนบาทให้จำเลย โดยโจทก์มิได้ให้ความยินยอมเป็นหนังสือ เหตุที่สามีโจทก์ยกที่ดินให้เพราะจำเลยช่วยอุปการะพาสามีโจทก์ไปตรวจรักษาพยาบาล ไม่ปรากฏว่าเป็นเงินเท่าใด ไม่พอถือว่าเป็นการสมควรในทางศีลธรรมอันดี โจทก์เพิกถอนการให้ไม่ได้

(ฎีกาที่ 258/2518)

ตัวอย่างที่ 4 โจทก์กับ ช. สมรสกัน 60 ปีมาแล้ว มีบุตรคนเดียว ต่อมาโจทก์ไปบวชชี โดยไม่ได้หย่ากัน ช. เป็นข้าราชการบำนาญ ออกจากบ้านเดิมไปพักอาศัยกับจำเลยและมารดาจำเลย แล้วยกที่พิพาท 4 แปลง อันเป็นสินสมรสให้จำเลย ซึ่งจำเลยมิได้เป็นญาติกับโจทก์ หรือ ช. แต่ประการใด และไม่ปรากฏว่าโจทก์และ ช. มีทรัพย์สินมีค่าอย่างอื่นอีก ดังนั้น ถือไม่ได้ว่าเป็นการให้ตามควร ในทางศีลธรรมอันดี เมื่อปราศจากความยินยอมของโจทก์ การให้จึงไม่สมบูรณ์ โจทก์ขอเพิกถอนได้ (ฎีกาที่ 2896/2525)

6) **ประนีประนอมยอมความ** คือสัญญาซึ่งผู้ เป็นคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายระงับข้อพิพาทอันใดอันหนึ่ง ซึ่งมีอยู่ หรือจะมีขึ้นนั้น ให้เสร็จไปด้วย ต่างยอมผ่อนผัน ให้แก่กัน ซึ่งอาจทำให้คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้เสียเปรียบ การทำสัญญาประนีประนอมยอมความเกี่ยวกับสินสมรส สามีภริยาจึงต้องจัดการร่วมกันหรือได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่ง

ตัวอย่าง มีผู้กระทำละเมิดต่อภริยา สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายเพื่อละเมิดเป็นทรัพย์สินที่ได้มาระหว่างสมรส จึงเป็นสินสมรส สามีจะทำสัญญาประนีประนอมยอมความเพื่อรับค่าเสียหายจากผู้กระทำละเมิด อันเป็นการจำหน่ายสินสมรสแต่ลำพัง โดยมิได้รับความยินยอมจากภริยา ภริยาอาจขอให้เพิกถอนสัญญาประนีประนอมยอมความนั้นได้ ตามมาตรา 1480 (ฎีกาที่ 1921/2520)

7) **มอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการวินิจฉัย** อนุญาตตุลาการให้แก่บุคคลที่คู่ความเสนอข้อพิพาทให้เป็นผู้ชี้ขาด การมอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการวินิจฉัย อาจเกิดความเสียหาย เช่น อนุญาตตุลาการนั้นมีความลำเอียง เข้ากับอีกฝ่ายหนึ่ง ดังนั้น เมื่อมีข้อพิพาทเกี่ยวกับสินสมรส การจะมอบข้อพิพาทนั้นให้อนุญาตตุลาการวินิจฉัย จึงต้อง ได้รับความเห็นชอบจากทั้งสามีและภริยา ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะทำได้โดยลำพังไม่ได้

8) **นำทรัพย์สิน ไปเป็นประกันหรือหลักประกันต่อ เจ้าพนักงานหรือศาล**

กรณีเช่นนี้ การนำสินสมรสไปวางประกันต่อศาลเพื่อประกันตัวจำเลยในคดีอาญา หรือนำที่ดินสินสมรสเป็นหลักประกัน ในคดีแพ่ง เป็นต้น ทั้งนี้ รวมทั้งการวางประกันในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานอัยการด้วย เห็นได้ว่าสินสมรสที่นำไปประกันนั้นอาจเสียหาย หรือได้รับความกระทบกระเทือนได้ ถ้าจำเลยหรือผู้ต้องหาผิดสัญญาประกัน กฎหมายจึงกำหนดให้สามีภริยาต้องจัดการร่วมกัน หรือได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่งก่อน

การจัดการสินสมรสอื่นๆ นอกจากที่ระบุทั้ง 8 ประการนี้ สามีหรือภริยามีอำนาจจัดการได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่ง ตามมาตรา 1476 วรรค 2 ที่บัญญัติว่า

“การจัดการสินสมรส นอกจากกรณีที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง สามีหรือภริยาจัดการได้ โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่ง”

การจัดการสินสมรสทั้ง 8 ประการดังกล่าว เป็นเรื่องสำคัญที่กฎหมายกำหนดให้สามีภริยาต้องจัดการร่วมกัน หากสามีภริยาผู้ใดต้องการจะจัดการสินสมรสให้ผิดแผกแตกต่างไปจากที่กำหนดใน

มาตรา 1476 กิติ หรือจะให้อยู่ในวันในบางกรณีเพื่อให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอำนาจจัดการได้โดยลำพังกิติ ต้องทำเป็นสัญญาก่อนสมรส ตามมาตรา 1465 และมาตรา 1466 ตั้งบัญญัติในมาตรา 1476/1 ว่า

"สามีและภริยา จะจัดการสินสมรสให้แตกต่างกันไปจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1476 ทั้งหมดหรือบางส่วนได้ก็ต่อเมื่อได้ทำสัญญาก่อนสมรสไว้ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1465 และมาตรา 1466 ในกรณีดังกล่าวนี้ การจัดการสินสมรสให้เป็นไปตามที่ระบุไว้ในสัญญาก่อนสมรส

ในกรณีที่สัญญาก่อนสมรสระบุการจัดการสินสมรสไว้แต่เพียงบางส่วนของมาตรา 1476 การจัดการสินสมรส นอกจากที่ระบุไว้ในสัญญาก่อนสมรสให้เป็นไปตามมาตรา 1476"

ตัวอย่าง คู่สมรสทำสัญญาก่อนสมรสให้ภริยามีอำนาจทำสัญญาให้บุคคลภายนอกเช่าที่ดินที่สวน ซึ่งเป็นสินสมรสแต่เพียงผู้เดียว ดังนั้น ภริยาสามารถนำที่ดินที่สวนสินสมรสให้ผู้อื่นเช่าได้ แม้จะเกิน 3 ปี แต่ถ้าจะนำเงินค่าเช่าที่ได้รับไปให้ลูก ต้องได้รับความยินยอมจากสามีก่อน เพราะเป็นการจัดการสินสมรส นอกจากที่ระบุไว้ในสัญญาก่อนสมรส

ข้อสังเกต การจัดการสินสมรสให้ผิดแผกแตกต่างจากที่กำหนดในมาตรา 1476 ทั้ง 8 ประการ ต้องทำเป็นสัญญาก่อนสมรส ดังนั้น ถ้าสามีภริยาอยู่ติดกลางกันเป็นสัญญาระหว่างสมรสกิติ หรือได้ทำสัญญาก่อนสมรสไว้ แต่สัญญาก่อนสมรสนั้นไม่สมบูรณ์ ตามมาตรา 1465 หรือ มาตรา 1466 กิติ คู่สมรสจะนำสัญญาหรือข้อตกลงดังกล่าวมาอ้างเพื่อวัน ไม่ปฏิบัติตามมาตรา 1476 ทั้ง 8 ประการนั้นไม่ได้

ตามมาตรา 1476 ที่กฎหมายกำหนดให้สามีภริยาจัดการสินสมรสร่วมกันหรือได้รับความยินยอมจากคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งนั้น ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดได้จัดการไปตามลำพัง โดยมีได้รับความยินยอมจากคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง กฎหมายให้สิทธิคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งที่จะใช้สิทธิขอเพิกถอนนิติกรรมดังกล่าวได้ตามมาตรา 1480 อย่างไรก็ตาม ถ้าเป็นการฟ้อง ต่อสู้ หรือดำเนินคดีเกี่ยวกับการสงวน บำรุงรักษาสินสมรส หรือเพื่อประโยชน์แก่สินสมรส คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งสามารถทำได้โดยไม่ต้องขอความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งนี้ อันเกิดแต่การฟ้อง ต่อสู้คดีนั้น ถือเป็นหนึ่งรวมทั้งคู่สมรสต้องรับผิดชอบร่วมกันด้วย ตั้งมาตรา 1477 บัญญัติว่า "สามีหรือภริยาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสิทธิฟ้อง ต่อสู้ หรือดำเนินคดีเกี่ยวกับการสงวน บำรุงรักษาสินสมรส หรือเพื่อประโยชน์แก่สินสมรส ทั้งนี้ อันเกิดแต่การฟ้อง ต่อสู้ หรือดำเนินคดีดังกล่าว ให้ถือว่าเป็นหนึ่งทั้งสามีภริยาเป็นลูกหนึ่งร่วมกัน"

ตัวอย่าง บิดาของสามีทำพินัยกรรมยกที่ดินให้ เป็นสินสมรส แต่สามีเพิกเฉยไม่สนใจจะใช้สิทธิเรียกร้องแต่ประการใด เมื่อเห็นว่าญาติพี่น้องของสามีจะ เข้าครอบครองที่ดินดังกล่าว ภริยาจึงดำเนินคดีฟ้องเรียกที่ดินคืน ในที่สุดจึงได้ที่ดินนั้นมาเป็นสินสมรส กรณีเช่นนี้ ภริยาสามารถดำเนินการได้ ตามมาตรา 1477 และหนึ่งอันเกิดแต่การฟ้องคดีนั้นถือว่าเป็นหนึ่งร่วมด้วย

ผลของการจัดการสินสมรสโดย ไม่ได้รับความยินยอม

มาตรา 1480 กำหนดว่า "การจัดการสินสมรสที่ต้องจัดการร่วมกัน หรือต้องได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่ง ตามมาตรา 1476 ถ้าคู่สมรสฝ่ายหนึ่งได้ทำนิติกรรมไปแต่เพียงฝ่ายเดียว หรือโดย

ปราศจากความยินยอมของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งอาจฟ้องให้ศาลเพิกถอนนิติกรรมนั้นได้ เว้นแต่คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งได้ให้สัตยาบันแก่นิติกรรมนั้นแล้ว หรือขณะทำนิติกรรมนั้น บุคคลภายนอกได้กระทำโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน

การฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนนิติกรรม ตามวรรค 1 ห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้น 1 ปีนับแต่วันที่ารู้เหตุอันเป็นมูลให้เพิกถอน หรือเมื่อพ้น 10 ปีนับแต่วันที่ได้อำนาจนิติกรรมนั้น"

นี่คือบทบัญญัติที่กฎหมายให้สิทธิแก่คู่สมรส ที่จะควบคุมดูแลการจัดการสินสมรสของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง เช่น สามีเอาที่ดินไปขายโดยไม่บอกกล่าว ทั้งที่ตามมาตรา 1476 ต้องจัดการร่วมกัน ถ้าขายแล้ว โดยที่โฉนดที่ดินแปลงนั้นมีชื่อสามีคนเดียว ภริยามีสิทธิขอเพิกถอนได้ตามมาตรา 1480 เพราะภริยาไม่ได้ให้ความยินยอม การทำนิติกรรมที่ขัดต่อมาตรา 1476 นิติกรรมนั้นไม่เป็นโมฆะ เพียงให้สิทธิคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งร้องขอต่อศาลเพื่อเพิกถอนนิติกรรมนั้นได้ แต่สิทธิที่ร้องขอต่อศาลเพื่อขอเพิกถอนจะทำได้ มีอยู่ 2 ประการ

1. ได้ให้สัตยาบันแก่นิติกรรมนั้นแล้ว
2. ขณะทำนิติกรรมบุคคลภายนอกได้กระทำการโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน

เบื้องต้นการควบคุมดูแล คือ ถ้าทำไปโดยไม่ได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่งก็ดี ไม่ได้จัดการสินสมรสร่วมกันก็ดี คือ ทำไปโดยลำพัง คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งที่ไม่ได้ให้ความยินยอม มีสิทธิขอต่อศาลให้เพิกถอนนิติกรรมนั้นได้ แต่ถ้าคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งนั้น ได้ให้สัตยาบันแก่การทำนิติกรรมดังกล่าว สิทธิขอเพิกถอนก็จะหมดไป

การให้สัตยาบัน เช่น สามีของหญิงเอาที่ดินที่ลำปาง ไปให้เพื่อนชาวสวนเช่าทำสวนลำไย 10 ไร่ เป็นเวลา 10 ปี แล้วสามีหญิงคนนั้นเช่าที่ดินที่กรุงเทพฯ ของเพื่อนชาวสวนลำปางนั้น เพื่อปลูกคอนโตมิเนียม ครั้นเพื่อนสามีที่ลำปางไม่ส่งค่าเช่า 2 เดือน ภริยาของชายจึงขอเพิกถอนนิติกรรมการให้เช่าที่ดินที่ลำปางพร้อมทั้งการเช่าที่ดินที่สามีไปเช่าที่ดินของเพื่อนที่กรุงเทพฯ ด้วยทั้ง 2 รายการ จากตัวอย่าง สามีหญิงให้เพื่อนเช่าที่ดินที่ลำปางเป็นระยะเวลา 10 ปี ซึ่งตามมาตรา 1476 การให้เช่าอสังหาริมทรัพย์เกิน 3 ปี ต้องจัดการร่วมกันหรือได้รับความยินยอมจากคู่สมรส เมื่อสามีของหญิงทำไปโดยลำพัง หญิงมีสิทธิขอเพิกถอนได้แต่ตามข้อเท็จจริง เพื่อนของสามีขาดส่งค่าเช่า 2 เดือน หญิงจึงไปขอใช้สิทธิเพิกถอนการให้เช่าแสดงว่าหญิงให้สัตยาบันแก่การที่สามีเอาที่ดินไปให้เช่าเพราะตัวเองยอมรับค่าเช่า เมื่อเขาขาดส่งค่าเช่า 2 เดือน จึงไปขอเพิกถอนนิติกรรม อ้างว่าไม่ได้รับความยินยอมจากตน เช่นนี้ไม่ได้ เพราะตัวเองให้สัตยาบันแล้ว นี่คือข้อยกเว้นประการหนึ่ง

บุคคลภายนอกได้ทำนิติกรรมโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน สุจริต คือ ทำไปโดยเข้าใจว่าผู้ที่ดินทำนิติกรรมด้วย เป็นผู้มีอำนาจที่จะจัดการ สุจริตอย่างเดียวไม่พอ ต้องเสียค่าตอบแทนด้วย เช่น ชายเอาที่ดินสินสมรสไปจำนองเพื่อกู้เงิน ผู้รับจำนองไม่ทราบว่ายามีคู่สมรส นึกว่าชายคนเดียวเป็นเจ้าของตามชื่อในโฉนด จึงรับจำนองไว้ หรือชายที่ดินชำระราคาไปแล้ว เป็นการตอบแทน แม้คู่สมรสจะไม่ให้ความ

ยินยอม ก็ไปเพิกถอนไม่ได้ นี่คือ มาตรา 1480 หมายถึง เฉพาะกรณีที่ถูกกฎหมายกำหนดให้ต้องจัดการร่วมกัน ถ้าทำไปโดยลำพังแล้ว คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งนั้นใช้มาตรา 1480 เพื่อขอเพิกถอนได้

สำหรับการจัดการสินสมรสก่อนกันยายน 2533 ดูพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 63

มาตรา 63 บัญญัติว่า "นิติกรรมที่คู่สมรสฝ่ายหนึ่งได้กระทำไปในการจัดการสินสมรส โดยปราศจากความยินยอมของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งก่อนพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ การให้สัตยาบันหรือขอให้ศาลเพิกถอนนั้น ให้เป็นไปตามมาตรา 1480 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้" มาตรา 1480 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติม บัญญัติว่า "การจัดการสินสมรสถ้าคู่สมรสฝ่ายหนึ่งได้ทำนิติกรรมไปโดยปราศจากความยินยอมของอีกฝ่ายหนึ่ง นิติกรรมนั้นจะสมบูรณ์ต่อเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งให้สัตยาบัน

ในกรณีที่คู่สมรสฝ่ายหนึ่งได้ทำนิติกรรมไปโดยปราศจากความยินยอมตามวรรคหนึ่ง คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งอาจขอให้ศาลเพิกถอนนิติกรรมนั้นได้ แต่ความข้อนี้นี้ให้ใช้บังคับ ถ้าปรากฏว่าในขณะที่ทำนิติกรรมนั้น บุคคลภายนอกได้กระทำการโดยสุจริต แต่การให้โดยเสนหานั้นมิได้เป็นไปตามสมควร ในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางสมาคม คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งนั้นย่อมขอให้ศาลเพิกถอนได้เสมอ"

หมายความว่า ถ้าเป็นการจัดการสินสมรสก่อนกันยายน 2533 (ก่อนแก้ไขเพิ่มเติม) มาตรา 1476 เดิม กำหนดว่า ในเรื่องการจัดการสินสมรส คู่สมรสต้องจัดการร่วมกันทั้งหมด เพราะฉะนั้นในเรื่องการจัดการสินสมรสทุกอย่างต้องจัดการร่วมกัน ถ้าทำไปโดยไม่ได้รับความยินยอมจากคู่สมรส คู่สมรสที่ไม่ได้ให้ความยินยอมมีสิทธิขอเพิกถอนได้

ตัวอย่าง มาตรา 1476(1) ปัจจุบันกำหนดให้สามีภริยาจัดการร่วมกันในกรณีขาย แลก เปลี่ยน ฝากเช่าซื้อ จำนอง ปลดจำนอง หรือโอนสิทธิจำนอง ในอสังหาริมทรัพย์ หรือสังหาริมทรัพย์ที่อาจจำนองได้ ดังนั้น ถ้าสามีจะซื้อที่ดินยอมทำไม่ได้ไม่อยู่ในข้อห้าม แต่การซื้อที่ดินก่อนกันยายน 2533 สามีภริยาต้องจัดการร่วมกันตั้งนั้น ถ้าปรากฏว่าสามีของหญิงไปซื้อที่ดินไว้เมื่อปี 2532 ภริยาของสามีมีสิทธิขอเพิกถอนนิติกรรมนั้นได้ แต่ข้อยกเว้นตามมาตรา 1480 เดิม เขากำหนดไว้ว่า เว้นแต่คู่สมรสจะให้สัตยาบันหรือบุคคลภายนอกได้กระทำการโดยสุจริตในขณะทำนิติกรรม หรือเป็นการให้โดยเสนหาในทางศีลธรรมอันดี หรือทางสมาคมอันนี้ขอเพิกถอนไม่ได้ ซึ่งเป็นการจัดการสินสมรสก่อนกันยายน 2533 สิทธิขอเพิกถอนจะเป็นไปตามมาตรา 1480 เดิม อย่างที่ว่านี้

จากมาตรา 1480 นั้น การขอให้ศาลเพิกถอนนิติกรรม ตามวรรค 1 ห้ามไม่ให้ฟ้องนับแต่พ้น 1 ปี นับแต่วันที่ารู้เหตุอันเป็นมูลให้เพิกถอน หรือพ้น 10 ปี นับแต่ทำนิติกรรมนั้น

ผลของการจัดการสินสมรสโดยมิได้รับความยินยอมของคู่สมรส มีผลถึงการแบ่งสินสมรสระหว่างสามีภริยาเมื่อหย่ากันด้วย

มาตรา 1533 บัญญัติว่า "เมื่อหย่ากันแล้ว ให้แบ่งสินสมรสให้ชายและหญิงได้ส่วนเท่ากัน"

มาตรา 1534 บัญญัติว่า "สินสมรสที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้จำหน่ายไปเพื่อประโยชน์ตนฝ่ายเดียว ก็นับว่าจำหน่ายไปโดยเจตนาทำให้อีกฝ่ายเสียหายก็ดี จำหน่ายไปไม่ได้รับความยินยอมจากคู่สมรส ในกรณี

ที่กฎหมายบังคับว่าการจำหน่ายนั้นจะต้องได้รับความยินยอมของอีกฝ่ายหนึ่งด้วยก็ดี จงใจทำลายให้สูญหายไปก็ดี ให้ถือเสมือนว่าทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่เพื่อจัดแบ่งสินสมรส มาตรา 1533 และถ้าคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งได้รับส่วนแบ่งสินสมรสไม่ครบตามจำนวนที่ควรจะได้ ให้คู่สมรสที่ได้จำหน่ายหรือจงใจทำลายสินสมรสนั้นชดใช้จากสินสมรสส่วนของตน หรือสินส่วนตัว"

ถ้าเป็นก่อนกันยายน 2533 สินสมรสทุกอย่างต้องจัดการร่วมกัน แต่ถ้าเป็นหลังกันยายน 2533 เป็นต้นมา ก็จะเป็นไปตามมาตรา 1476 มี 8 ประการ ที่กฎหมายกำหนดว่าต้องจัดการร่วมกัน เพราะฉะนั้น การจะมองว่าอะไรจะเป็นไปตามมาตรา 1534 ที่ว่าจำหน่ายไปโดยมิได้รับความยินยอมจากคู่สมรส ก็ต้องดูว่าถ้าก่อนกันยายน 2533 สามีภริยาต้องจัดการสินสมรสร่วมกันเสมอ ถ้าหลังกันยายน 2533 ก็ต้องเฉพาะ 8 กรณีที่บัญญัติในมาตรา 1476 เท่านั้น ต้องจัดการร่วมกัน ถ้าจัดการฝ่าฝืน และคู่สมรสมิได้ให้สัตยาบัน ต้องถือว่าสินสมรสนั้นมีอยู่เพื่อแบ่ง เป็นต้น

ในกรณีมีสัญญาก่อนสมรส ให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอำนาจจัดการสินสมรสได้ฝ่ายเดียว ถ้าเป็นอย่างนั้น ในเรื่องสินสมรสนั้น คู่สัญญาที่มีอำนาจตามสัญญาก่อนสมรส มีอำนาจจัดการและสัญญาก่อนสมรสดังกล่าว จะเปลี่ยนแปลงเพิกถอน ต้องได้รับอนุญาตจากศาลเสียก่อน อย่างไรก็ตาม กฎหมายให้สิทธิคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งคอยควบคุมดูแลเพราะเป็นสิทธิประโยชน์ของคู่สมรสทั้ง 2 ฝ่าย กฎหมายกำหนดไว้ในมาตรา 1482 - มาตรา 1484

มาตรา 1482 บัญญัติว่า "ในกรณีที่สามีหรือภริยามีอำนาจจัดการสินสมรสแต่ฝ่ายเดียว คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งก็ยังมีอำนาจจัดการบ้านเรือนและจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัวตามสมควรแก่อิศภาพได้ ค่าใช้จ่ายในการนี้ย่อมผูกพันสินสมรสและสินส่วนตัวของทั้งสองฝ่าย

ถ้าสามีหรือภริยาจัดการบ้านเรือนหรือจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัวเป็นที่เสียหายถึงขนาดอีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้ศาลสั่งห้ามหรือจำกัดอำนาจนั้นเสียได้"

การจัดการบ้านเรือน เช่น การซ่อมแซมปรับปรุงบ้านเรือนที่อยู่อาศัย การดูแลให้ได้ประโยชน์สุขในการอยู่อาศัย การจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัว คือ การจัดหาปัจจัยในการดำรงชีวิต เช่น เครื่องนุ่งห่ม ที่นอนหมอนมุ้ง อาหาร ยารักษาโรค เป็นต้น การจัดการบ้านเรือนและจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัวดังกล่าว ต้องเป็นการพอควรแก่อิศภาพของคู่สมรสนั้น ๆ

สามีภริยาอยู่ร่วมกันต้องอุปการะเลี้ยงดูกันตามกฎหมาย ฉะนั้น การจัดการบ้านเรือนและจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัว เป็นการจัดการบ้านเรือนและอุปการะเลี้ยงดูซึ่งกันและกันประการหนึ่ง ถ้าอำนาจในการทำอย่างนี้ไม่มีด้วยแล้ว ครอบครัวก็จะเป็นปกติสุขไม่ได้ และไม่ถือว่าอุปการะเลี้ยงดูซึ่งกันและกัน ถึงแม้ว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอำนาจตามสัญญาก่อนสมรสก็ตาม แต่อีกฝ่ายหนึ่งก็มีสิทธิจัดการบ้านเรือนจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัว คำว่า "จัดการบ้านเรือน" ไม่ต้องคำนึงว่าบ้านเรือนเป็นสินสมรสหรือไม่ ปกติชายหญิงเมื่อเป็นสามีภริยากันแล้ว ทรัพย์สินได้มาเป็นสินสมรสทั้งนั้น ถ้าไม่ได้เป็นสินส่วนตัว ตามมาตรา 1471 และมาตรา 1472 ก็จะเป็นสินสมรส เมื่อเป็นสินสมรส เรื่องจะไปใช้จ่ายเพื่อปัจจัย 4 นั้น อีกฝ่ายหนึ่งทำได้ (สังเกตว่าในกรณีปกติที่สามีภริยามีได้ทำสัญญาก่อนสมรสไว้ในมาตรา 1476 จะ

ไม่กำหนดว่าการจัดการบ้านเรือนต้องจัดการร่วมกัน เพราะฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจัดการได้ตามมาตรา 1476
วรรค 2) เมื่อกฎหมายกำหนดว่าเป็นการจัดการบ้านเรือนและจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัวแล้ว ถ้า
เป็นสิ่งไม่จำเป็น เช่น มีเครื่องปรับอากาศ ต้องการติดเครื่องปรับอากาศทั้งบ้าน อันเป็นการเกินอัตรา
เช่นนี้ทำไม่ได้ อย่างไรก็ตาม การจัดการเกินควรแก่สภาพ เช่น สั่งซื้ออาหารจากภัตตาคาร
เพราะสามีได้เลื่อนตำแหน่งสั่งอาหารเป็นเวลา 1 เดือน จนเป็นหนี้ค่าอาหาร ถ้าสามีไม่ว่าสั่งมาก็ร่วม
รับประทาน พ่อครัวเตือนต้องชำระค่าอาหาร แม้จะเกินแก่สภาพ แต่ถือได้ว่าคู่สมรสอีกฝ่ายให้สัตยาบัน
จัดเป็นหนี้ร่วมได้ ทั้งการให้สัตยาบันนั้นกฎหมายมิได้กำหนดว่าต้องทำตามแบบด้วย

มาตรา 1482 เป็นเรื่องการจัดการบ้านเรือน และจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัว ถ้าสามี
หรือภริยา จัดการหาสิ่งจำเป็นสำหรับบ้านเรือน เป็นที่เสียหายถึงขนาดอีกฝ่ายหนึ่งร้องขอต่อศาลให้
สั่งห้าม หรือจำกัดอำนาจนี้เสียได้ เช่น การสั่งซื้อของบางอย่างต้องให้คู่สมรสยินยอมด้วย เป็นต้น

2. ในการจัดการสินสมรส มาตรา 1483 กำหนดว่า "ในกรณีที่สามีหรือภริยามีอำนาจจัดการ
สินสมรสแต่ฝ่ายเดียว ถ้าสามีหรือภริยาจะทำหรือกำลังกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ในการจัดการ
สินสมรส อันพึงเห็นได้ว่าจะเกิดความเสียหายถึงขนาด อีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้ศาลสั่งห้ามมิให้กระทำ
การนั้นได้"

ตามมาตรา 1483 นี้ เป็นกรณีที่สามีหรือภริยามีอำนาจจัดการสินสมรสแต่ฝ่ายเดียว และฝ่าย
ที่มีอำนาจจัดการสินสมรส ในกรณีดังกล่าวจะกระทำหรือกำลังกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ในการจัดการ
สินสมรสอันพึงเห็นได้ว่าจะเกิดความเสียหายถึงขนาดอีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้ศาลสั่งห้ามมิให้กระทำ
การนั้นได้

ปัญหาว่าเพียงใดจึงจะพึงเห็นได้ว่าจะเกิดความเสียหายถึงขนาด เห็นว่าน่าจะหมายถึงเสียหาย
แก่สินสมรสมากอย่างที่ไม่ควรจะต้องเสียและต้องพิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ไป จะกำหนดเป็นจำนวนเงิน
เท่านั้นเท่านั้นให้แน่นอนไม่ได้ เพราะบางครั้งครอบครัวอาจถือได้ว่าเสียหายถึงขนาดในขณะที่บางครั้ง
การเสียหายไปเป็นจำนวนเท่ากัน อาจถือเป็นเรื่องเล็กน้อยก็ได้

จากมาตรา 1483 นี้ จะเห็นว่าคู่สมรสฝ่ายที่ไม่มีอำนาจจัดการมีสิทธิร้องขอให้ศาลสั่งห้ามมิให้
กระทำได้โดยไม่ต้องรอให้เกิดความเสียหายจากการกระทำนั้นเสียก่อน เพียงแต่พึงเห็นได้ว่าจะเกิด
ความเสียหายถึงขนาดก็อาจร้องขอได้แล้ว เนื่องจากการจัดการสินสมรสต้องเป็นไปโดยความระมัดระวัง
หากพึงเห็นได้ว่าจะเกิดความเสียหาย ก็สมควรป้องกันไว้ก่อน ตัวอย่างเช่น สามีเป็นผู้มีอำนาจจัดการ
สินสมรสเพียงผู้เดียว กำลังจะเอาที่ดิน สินสมรสไปขายเพื่อนำเงินไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว หรือกำลังจะ
สั่งทบทักแถวสินสมรสที่ได้รับค่าเช่าเป็นจำนวนมาก เพื่อใช้พื้นที่สร้างสระว่ายน้ำส่วนตัว ฯลฯ เป็นต้น
เช่นนี้ ภริยาก็มสิทธิร้องขอต่อศาล ห้ามมิให้สามีกระทำการเช่นนั้นได้

การร้องขอตามมาตรา 1483 เป็นแต่เพียงให้สั่งห้ามคู่สมรสที่มีอำนาจจัดการสินสมรสมิให้กระทำการอันจะก่อให้เกิดความเสียหายเท่านั้น แต่ยังคงมีอำนาจจัดการสินสมรสอยู่ต่อไป บางอย่างที่จะทำหรือกำลังทำไป ถ้าอีกฝ่ายหนึ่งพิสูจน์ได้ว่าจะเสียหายถึงขนาดก็ร้องขอให้ศาลสั่งห้ามการกระทำนั้นได้ นี่คือมาตรา 1483 ความเสียหายยังไม่เกิด เพียงแต่พิสูจน์ให้เห็นได้ว่าจะเกิดความเสียหายถึงขนาดก็พอแล้ว

มาตรา 1484 บัญญัติว่า "ถ้าสามีหรือภริยาฝ่ายที่มีอำนาจจัดการสินสมรส

1. จัดการสินสมรสเป็นที่เสียหายถึงขนาด
2. ไม่อุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่ง
3. มีหนี้สินล้นพ้นตัว หรือทำหนี้เกินกึ่งหนึ่งของสินสมรส
4. ชัดขวางการจัดการสินสมรสอีกฝ่ายหนึ่ง โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร
5. มีพฤติการณ์ปรากฏว่าจะทำความเสียหายให้แก่สินสมรส

อีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้ศาลสั่งอนุญาตให้ตนเป็นผู้จัดการสินสมรสแต่เพียงผู้เดียว หรือสั่งให้แยกสินสมรสได้

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีคำขอ ศาลอาจกำหนดวิธีการคุ้มครองชั่วคราวเพื่อจัดการสินสมรสได้ตามที่เห็นสมควร และหากเป็นกรณีฉุกเฉินให้นำบทบัญญัติเรื่องคำขอในเหตุฉุกเฉินตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ" ถ้าสามีหรือภริยาฝ่ายที่มีอำนาจจัดการสินสมรสนั้น

1. จัดการสินสมรสเป็นที่เสียหายถึงขนาด คือ เสียหายแล้วจากมาตรา 1484 (1) นี้ เทียบมาตรา 1483 ก็ต่างกันแล้ว มาตรา 1483 ความเสียหายถึงขนาดยังไม่เกิด แต่พิสูจน์ได้ว่าทำลงไปแล้วจะเกิด แต่

มาตรา 1484 (1) ได้จัดการสินสมรสเป็นที่เสียหายถึงขนาดไปแล้ว

2. ไม่อุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่ง ถ้าฝ่ายหนึ่งมีอำนาจจัดการสินสมรสคนเดียว เมื่อตัวเองเป็นคู่สมรสตามหน้าที่สามีภริยา ในมาตรา 1461 สามีภริยาต้องอุปการะเลี้ยงดูกันตามความสามารถและฐานะของตน ถ้าฝ่ายที่มีอำนาจจัดการสินสมรสฝ่ายเดียว ไม่อุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายก็ไม่สมควรเป็นผู้จัดการสินสมรส เช่น สามีอยู่อย่างราชา กินอยู่อย่างดี แต่งตัวดี แต่ภริยาอยู่กินพอประทังชีวิตไปได้วัน ๆ มีอละ 20 บาท ตัวเองใช้ 2-3 พันบาท ทั้งที่สามารถจะให้ภริยาอยู่กินอย่างดีกันได้ นี่ถือว่าไม่อุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่ง อีกฝ่ายหนึ่งใช้สิทธิร้องขอ ตามมาตรา 1484 ได้ คือขอเป็นผู้จัดการสินสมรสแต่เพียงผู้เดียวหรือขอแยกสินสมรส

3. ถ้าคู่สมรสที่มีอำนาจจัดการสินสมรสนั้น จัดการจนมีหนี้สินล้นพ้นตัว หรือทำหนี้เกินกึ่งหนึ่งของสินสมรส คำว่า มีหนี้สินล้นพ้นตัวคือมีหนี้มากกว่าทรัพย์สิน มีทรัพย์สินอยู่ 4 ล้าน ทำหนี้ไว้ 6 ล้าน หรือทำหนี้เกินกึ่งหนึ่งของสินสมรส อย่างใดอย่างหนึ่ง กรณีทำหนี้เกินกึ่งหนึ่งของสินสมรสมองสินสมรสเป็นเกณฑ์ ถ้ามีหลักทรัพย์สินที่เป็นสินสมรสมีมูลค่าอยู่ 7 ล้านบาท แต่ทำหนี้ไปแล้ว 4 ล้านบาท ถือว่าทำหนี้เกิน

กึ่งหนึ่งของสินสมรส

อนุมาตรา 4 ชัดขวางการจัดการสินสมรสของอีกฝ่ายหนึ่ง โดยไม่มีเหตุผลสมควร

เช่น บ้านทรุดโทรมไม่อาจอยู่อาศัยได้ ต้องการซ่อมแซม หรือไปขอเช่าที่อื่นแต่ไม่ยอมให้ทำโดยไม่มีเหตุผล จริงอยู่ แม้มีมาตรา 1478 ที่กำหนดว่าเป็นเรื่องที่ต้องการความยินยอมจากคู่สมรสแล้ว คู่สมรสไม่ให้ความยินยอมก็ขออนุญาตศาลได้ นั่นก็เป็นเรื่อง ๆ ไป แต่ถ้าชัดเจนเรื่องเป็นปกติ อย่างนั้นก็เข้าลักษณะอนุมาตรา 4 ที่จะร้องขอเพื่อให้ตนมีอำนาจจัดการคนเดียว หรือขอแยกสินสมรสได้

อนุมาตรา 5 มีพฤติการณ์ปรากฏว่าจะทำความเสียหายให้แก่สินสมรส เราดูความหมายคำว่าเสียหายเสียก่อน ความเสียหายคือสูญหมด เสียหมด ไม่เหลือ ถ้ามีพฤติการณ์ปรากฏว่าจะทำความเสียหายแก่สินสมรส ไม่ต้องรอให้เสียหายก่อน กฎหมายให้โอกาสร้องขอก่อนเกิดการเสียหาย (ความเสียหายในมาตรา 1484 (5) กับมาตรา 1484 (1) ผิดกัน มาตรา 1484 (1) เป็นเรื่องจัดการไปแล้ว เกิดความเสียหายถึงขนาดไปแล้ว แต่มาตรา 1484 (5) นี้ หากกระทำไปแล้วสินสมรสจะหมดไม่เหลืออยู่เลย จึงให้สิทธิคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งร้องขอเสียก่อน)

เช่น สามีมีอำนาจจัดการสินสมรสผู้เดียว กำลังจะเอาที่ดินสินสมรสไปขาย เอาเงินไปเที่ยว โดยเอาภริยาไปด้วย ถ้าสามีภริยาคู่นี้มีหลักทรัพย์เป็นสินสมรสคือที่ดินแปลงดังกล่าวอยู่แปลงเดียว ภริยาไม่เห็นด้วยที่ต้องขายและเอาเงินไปเที่ยว กรณีเข้าอนุมาตรา 5 สามีมีอำนาจจัดการสินสมรสคนเดียว สามีจะเอาที่ดินไปขายก็เป็นอำนาจของเขา แต่เมื่อมีที่ดินสินสมรสแปลงนี้แปลงเดียว ถ้าขายแล้วก็จะหมดไม่เหลือ จึงต้องร้องขอตามมาตรา 1484 เสียก่อน (สมมติว่าขายได้ 2 ล้าน ไปเที่ยวเหลือกลับมา 2 หมื่น ร้องขอให้ศาลแยกสินสมรสคนละหมื่น เช่นนั้นก็ไร้ประโยชน์)

ดังนั้น ถ้าเข้าในกรณีใดกรณีหนึ่งใน 5 ประการที่กำหนดในมาตรา 1484 นี้ อีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอต่อศาลสั่งอนุญาตให้ตนเป็นผู้จัดการสินสมรสแต่ผู้เดียวก็ได้ หรือสั่งให้แยกสินสมรสก็ได้ มีทางเลือก 2 อย่าง ถ้าแยกสินสมรสก็จะกลายเป็นสินส่วนตัว เป็นไปตามมาตรา 1473 สินส่วนตัวเป็นผู้ใดผู้นั้นก็มีสิทธิจัดการไป

ในมาตรา 1484 วรรค 2 ที่บัญญัติเพิ่มขึ้นมาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการร้องขอ เพื่อป้องกันความเสียหาย ในกรณีตามมาตรา 1 นี้ ถ้ามีคำขอ ศาลอาจกำหนดวิธีการคุ้มครองชั่วคราว เพื่อจัดการสินสมรสได้ตามที่เห็นสมควร เหมือนกับที่เขายกเอาที่ดินไปขาย และจะเอาเงินไปเที่ยว ก็ให้ระงับการนั้นเสีย เพราะถ้ามีวไปรอนพิสูจน์อาจไม่ทันการ ถ้าเป็นเรื่องฉุกเฉินทำลงไปแล้วเสียหายแน่นอน เช่นนี้ ทำคำขอในเหตุฉุกเฉินให้ศาลมีคำสั่งได้ เช่น ขอให้ศาลสั่งอายัดเงินสินสมรสที่คู่สมรสอีกฝ่ายกำลังจะเบิกจากธนาคาร เป็นต้น

มาตรา 1484/1 กำหนดไว้ว่า "ในกรณีที่ศาลได้มีคำสั่งห้ามหรือจำกัดอำนาจในการจัดการสินสมรสของสามีหรือภริยา ตามมาตรา 1482, มาตรา 1483 หรือ มาตรา 1484 ถ้าต่อมาเหตุแห่งการนั้น หรือพฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป สามีหรือภริยาอาจร้องขอต่อศาลให้ยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลง

คำสั่งที่ห้ามหรือจำกัดอำนาจจัดการสินสมรสนั้นได้ในการนี้ ศาลจะมีคำสั่งใด ๆ ตามที่เห็นสมควรก็ได้" สมมติสามีหรือภริยาที่มีอำนาจจัดการสินสมรส ไม่อุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่ง หรือจัดการสินสมรสเป็นที่เสียหายถึงขนาด หรือทำหนี้เกินกึ่งหนึ่งของสินสมรส หรือทำหนี้สินล้นพ้นตัวฯ เมื่อศาลสั่งให้อีกฝ่ายหนึ่งมีอำนาจจัดการสินสมรสก็ดี หรือสั่งให้แยกสินสมรสก็ดี ถ้าต่อมาคู่สมรสกลับตัวเป็นคนดี จัดการสินสมรสอย่างมีเหตุผล ให้ความอุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่าย อย่างนี้สามีหรือภริยาอาจขอต่อศาลเพื่อให้ยกเลิก หรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งห้าม หรือจำกัดอำนาจจัดการสินสมรสนั้นได้ ในกรณีอย่างนี้ ศาลจะมีคำสั่งตามที่เห็นสมควรก็ได้ เช่น ทางพิจารณาเห็นว่าไม่ตีจริง แต่หวังจะได้อำนาจกลับคืน ศาลอาจสั่งว่าจากการเคยจัดการคนเดียวให้จัดการร่วมกันก็ได้ นี่คือวิธีการควบคุม

มาตรา 1485 "สามีหรือภริยาอาจร้องขอต่อศาลให้ตนเป็นผู้จัดการสินสมรสเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเข้าร่วมจัดการในการนั้นได้ ถ้าการที่จะทำเช่นนั้นจะเป็นประโยชน์ยิ่งกว่า"

คู่สมรสจัดการสิ่งใดต้องการให้เจริญยิ่งขึ้น ถ้าพิสูจน์ได้ว่าเมื่อสามีจัดการสินสมรสนั้นคนเดียว หากให้ภริยาเข้าไปจัดการด้วย จะเป็นประโยชน์กว่าก็ร้องขอเพื่อเข้าร่วมจัดการได้ ถ้าในกรณีจัดการสินสมรสร่วมกันในเรื่องเหล่านั้น ถ้าสามีหรือภริยาพิสูจน์ได้ว่า ถ้าให้เขาจัดการแต่เพียงคนเดียวจะเป็นประโยชน์ยิ่งกว่า ก็ใช้สิทธิตามมาตรา 1485 ได้ ข้อสำคัญต้องพิสูจน์ให้เห็นได้ว่าจะเป็นประโยชน์ยิ่งกว่า แต่ถ้าคู่สมรสมีอำนาจจัดการร่วมกันอยู่แล้ว เช่น ในกรณีที่กำหนดในมาตรา 1476 สามีหรือภริยาจะร้องขอต่อศาล เพื่อให้สั่งให้สามีหรือภริยาจัดการร่วมกันเช่นนี้ ศาลจะไม่สั่งให้

มาตรา 1486 บัญญัติว่า "เมื่อศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุด ตามความในมาตรา 1482 วรรค 2, มาตรา 1483, มาตรา 1484, มาตรา 1484/1 หรือมาตรา 1485 อันเป็นคุณแก่ผู้ร้องขอ หรือตามมาตรา 1491, มาตรา 1492/1 หรือมาตรา 1598/17 หรือเมื่อสามีหรือภริยาพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย ให้ศาลแจ้ง ไปยังนายทะเบียนเพื่อจดแจ้งไว้ในทะเบียนสมรส" การที่ศาลมีคำสั่งตามมาตรา 1482, มาตรา 1483, มาตรา 1484, มาตรา 1484/1 ก็ดี ซึ่งเป็นคุณแก่ผู้ร้องขอ เช่น มาตรา 1484 คนร้องขอก็ร้องขอเพื่อที่จะแยกสินสมรสประการหนึ่ง หรือจะร้องขอเพื่อจะให้ตนมีอำนาจจัดการสินสมรสแทนอีกคนหนึ่งก็ตาม อย่างสามีมีอำนาจจัดการสินสมรสอยู่ ภริยาร้องขอต่อศาลเพื่อสั่งให้ตนจัดการสินสมรส พอศาลสั่งตามคำร้องขอ ย่อมเป็นการเปลี่ยนสัญญาก่อนสมรส เปลี่ยนแปลงข้อกำหนดในสัญญาก่อนสมรส ศาลต้องแจ้ง ไปยังนายทะเบียน มาตรา 1486 จึงกำหนดให้ศาลมีหน้าที่แจ้ง ไปยังนายทะเบียน เพื่อให้มีหลักฐานแนบไว้กับสัญญาก่อนสมรสนั่นเอง

การแยกสินสมรส

เหตุแห่งการแยกสินสมรส การแยกสินสมรสแบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ

- (1) การแยกตามที่สามีหรือภริยาร้องขอ
- (2) การแยกโดยผลของกฎหมาย